

ha ka por tep shoi nyngkong bad ka ba sah ha ka por tep shoi ba ar. Ka jingtep shoi la ju leh ha dien 45 sngi bad 60 sngi ba la dep thung. Ban pynduna ia ka jingsan kloi jong ki kynbat ha ka por ba u jingthung u dang rit ka jingthiew kynbat lai sien thiew ka long ka ba donkam kata ka long ha ka por ba u la dap 60 sngi, 90 sngi bad 120 sngi ba la dep thung.

Ka rukom ai um: Ia u ne u jingthung la ju thung ha ka aiom slap. Ka jingsngem ka lah ban pyntngen da ka jingiarap jong ki sla ba jyrngam, ki phlang iap, ki sla dieng bad ki skum kba, etc. Ha ki aiom ba tyrkhong donkam ban ai um ia u ne u jingthung.

Ka jingiada na ki khniang bad ka jingbam khniang (Ka jingthoh dak ki sla):

Ki khniang ki ba paw ha ki sla bad sdang kylla stem bad ki thoh dak ha ki sla bad khatduh ki tyrkhong noh. Lah ban iada ia ki da kaba synreit da ka dawai Bordeaux mixture 1% ha ka jingpud bnai.

Ka por tih bad ka jingmih: Ia une u jingthung la ju tih hadien shi snem lane ar snem ba la thung ia u. Ia u lah ban tih noh ha ka taiew bakhatduh jong u bnai ba ar (February) haba ki sla jong u ki la sdang ban tyrkhong. Na ka bynta u jingthung ba la rep tang shi snem la antad ba un mih kumba 20 haduh 25 ton u sying u ba dang shu tih na ka shi hektar ka khyndew katba u sying ba la

pyntyrkhong pat un mih kumba 5 haduh 6 ton na ka shi hektar ka khyndew. Na ka bynta u jingthung ba la rep ar snem pat la antad ba un mih kumba 80 haduh 85 ton u sying u ba dang shu tih na ka shi hektar ka khyndew bad u sying ba la pyntyrkhong pat un mih kumba 20 haduh 25 ton na ka shi hektar ka khyndew.

Ka rukom ban sumar ha dien ba la dep tih:

Hadien ba la dep tih ia u sying dei ban da pynkhuid bha, ot rit ia ki (slice) thad pynrkhian ha ka jaka ba kah dum bad sa buh bad thep bha ha ki khiew ne jingbuh ki ba biang ban lait na ka jingsngem.

La lum da

Puran Chandra
K. P. Mahapatra
Anupam Mishra
Yaoreila Muinao

La pynkylla Khasi da
Binalyne Kharumnuid

La pynmih da

Director
ICAR Research Complex for NEH
Region, Umiam-793 103,
Meghalaya

Printed by :
print21, RG Baruah Road, Guwahati 781024

Ka Rukom Rep Ia U *Sying Alpinia galanga*

ICAR RESEARCH COMPLEX FOR NEH
REGION, UMIAM-793 103 (MEGHALAYA)

Ia u Sying *Alpinia galanga* (Kulanjan) la ju pyndonkam ha kaba shna dawai bad ha ki jingtah pynbha sniehdoh (cosmetic) naduh ki spah snem. Ha ka dawai ayurvedic la pyndonkam ia u ne u sying kum ka dawai pyntngan ne pynbang bam bad pynbha sur. Ka rukom pyndonkam dawai Unani ia u ne u sying ki pyndonkam kum ka dawai pangkpoh, ka dawai khlain. U long ruh u ba long dawai ha ka baionghlieh, ka pangmat, ka jingmong u ryndang, ka jingpang diabetes, ka jing ing u dohnud, ki kidney bad kumta ter ter.

Ka jinglong dawai ba u don:

U sying jong u *alpinia* la shem ba u don 0.04 percent ka umphniang ba remdor (essential oil). Ka bynta ba kongsan jong ka umphniang ba u don ka long ka methylcinnamate (48 percent), ka cineol (20-30 percent). Ki sying ki don ruh ia ka kaemperol, kaempferide, ka galangin bad alpinin, etc.

Ka khyndew bad ka suin bneng:

U ne u jingthung u dei u ba mih sha ka phang shathie jong ka Ri India bad shatei lam mihngi jong ka Ri India. U lah ban im ha ki jaka humid tropical bad u im bad san bha ha ki jaka ba ioh ia ka jing shai ka sngi.

Ki jait symbai:

Ym pat shem la don uno u noe u jait symbai ba la pynmih kyrpang, hynrei lah ban pyndonkam da u jait symbai ba la shem ba u long u babha. Ka NBPGR ka la ioh ban lum ia u symbai u ba ki ai kyrteng IC319683 ba la pynithuh kum u symbai u babha na ka bynta ka jylla Meghalaya.

Ka rukom pynroi: La ju pynroi ia u ne u sying da ki sying jong u hi kata da ka ba kdiah da ki sying.

Ka rukom pynkhreh ia ka khyndew bad ka rukom ai sboh (fertilizer):

Ka khyndew la tih, shain pynlwet bha, khleh lang bad ka sboh eit masi kumba 5 ton ha ka shi hektar ka khyndew. Ka donkam ban ai bun ka dawai sboh. Ka Urea, ka muriate potash bad u super phosphate da ka ba khleh lang ha ka khyndew ha ka rukom 150:100:600 kilo ha ka shi hektar ka khyndew ha ka por ba puh ia ka khyndew. Ha ka khyndew ba bun ka acid ha ka khyndew ber da ka shun kumba 2 ton ha ka shi hektar ka khyndew ha shi bnai shuwa ban thung.

Ka por ban thung: Ka por ka ba biang ban thung ia u ha ka thain ri lum north east ka long naduh u bnai ba ar (February) haduh u bnai basaw (April). Ha kiwei pat ki jaka ki ju thung ha ka aiom slap.

Ka jinglong u symbai: U symbai u shong kat kum ka buh por ia u jingthung. Na ka bynta u jingthung ban rep tang shi snem ka don kam 5.5 ton u sying ba la kdiah ha ka shi hektar ka khyndew. Na ka bynta u jingthung ban rep ar snem pat u donkam 3.5 ton u sying ba la kdiah ha ka shi hektar ka khyndew.

Ka rukom thung: Ia u sying *alpinia* la ju thung ha ki nur ki ba don ia ka jing jngai kumba 30 x 30 cm na ka wei ka nur bad na u wei u jingthung sha u jingthung (naka bynta u jingthung ba shisnem), bad na ka bynta u jingthung ba rep ar snem pat ka jing jgnai ka long 45 x 45 cm. Ki sying symbai ban thung ki ba la kdiah ki dei ban don ka jing khiah la kumno kumno 50gram.

Interculture and maintenance practices (Ka rukom thung bad ka rukom sumar):

U sying *alpinia* u donkam shibun ka sboh dawai bad na ka bynta shi hektar ka khyndew u don kam 300 kilo ka Urea, 100 kilo ka muriate poatsh (MOP) bad 600 kilo ka super phosphate (SSP). 150 kilo ka urea, bad baroh ka SSP bad ka MOP dei ban ber lang ha ka por ba pynni ia ka khyndew. Ka ba sah 2 na ka lai bynta ka nitrogenkum ka urea phiah ha ki ar sien ber, ka ba nyngkong